СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 194. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 21. серпня, 1928. VOL. XXXVI. No. 194. Jersey City, N. J., Tuesday, August 21, 1928. THREE CENTS.

ДР. БАТЛЕР ПРОТИ ГУВЕРА

КРИТИКУЄ ГУВЕРА ЗА ЙОГО СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ ПРОГИБІЦІЇ І МОРСЬКОГО ЗБРОЄННЯ. ПЕВНИЙ, ЩО МІЛІОНИ РЕПУБЛИКАНЦІВ ТАКОЇ САМОЇ ДУМКИ, ЩО БАТЛЕР. ЗАКОН ВОЛСТЕДА МУСИТЬ БУТИ ЗМІНЕНИЙ, БО НАРУШУЄ КОНСТИТУЦІЮ. ЗБРОЄННЯ ОСМІШУЄ АМЕРИКУ В ОЧАХ СВІТА І КВЕСТЮНУЄ ЇЇ ЩИРІСТЬ В СПРАВІ ПОСТАВЛЕННЯ ВІЙНИ ПОЗА ЗАКОНОМ.

НЮ ЙОРК, 20. серпня. — Один з найбільш визначних републиканців, а то др. Н. М. Батлер, президент Колюмбійського університету і президент карнеґійської міжнародної мирової фундації, вислав до редакції „Ди Ню Йорк Таймс" листа, в якім піддає острій критиці становище Гувера в справі прогибіції і зброєння. Приймаючи кандидатуру на президента, Гувер зазначив в своїй кандидатській бесіді, що він заявляється рішучо проти відкликання закона Волстеда, а за як найсильніщим його форсованнем. В справі зброєння заявив, що коли буде президентом, буде далі продовжувати ту політику, щоби стояти осторонь від европейських конфліктів, але буде попирати всі змагання до всесвітного мира. Попри те буде глядіти, щоби Америка була як найкраще зоружена, особливо на мори, бо добре узброєння є найкращою ґарантією свободи і національної забезпеки.

Батлер відповідає, що в справі прогибіції не ходить в першу чергу о алькоголь, а о те, чи законом Волстеда нарушена конституція, чи ні. Батлер тої думки, що цей закон нарушує загарантовані конституцією права, що цей закон є нічим іншим, а тільки інтрузом і як інтруз повинен бути викинений з конституції. Знести закон Волстеда, значить заразом зарадити тій деморалізації, яка тепер панує, де люди тратять всяку пошану до законів, бо бачуть, як їх легко можна ломити. Сегодня за законом Волстеда є хіба тільки бутлеґери, бо міліони самих републиканців є проти него.

Промову Гувера в справі зброєння уважає Батлер визовом і іронією, бо другі народи возьмуть тільки на сміх мирове предложенне Келоґа в справі поставлення війни поза законом. Цілий світ готов уважати Американців звичайними ґіпокритами. Або треба вірити в моральну силу договорів, або тільки в силу оружя. Американський нарід, а рівнож і конґрес, вже давно висказали нераз свою думку: вони є проти дальшого зброєння і проти того, що говорить Гувер.

ҐЕБЕЛЬ В ДОРОЗІ ДО НЮ ЙОРКУ.

ХОЧЕ ОСЯГНУТИ РЕКОРД І ПЕРЕЛЕТІТИ З ЛОС ЕНДЖЕЛЕС ДО НЮ ЙОРКУ В 20 ГОДИНАХ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС, 19. серпня. — Арт. Ґебель, котрий виграв першу нагороду в летунських перегонах до Гавайських островів, вилетів о год. 4.06 попол. (нюйорський час) на аеропляні Єнкі Дудл, щоби відбути дорогу до Ню Йорку в 20 годинах і тим здобути рекорд. Разом з ним летить Ґеррі Туккер, спортсмен, котрий фінансує лет.

ГУВЕР ЗА РЕЛІҐІЙНОЮ СВОБОДОЮ.

КАЖЕ, ЩО В ТАКІЙ СВОБОДІ ПРОЯВЛЯЄТЬСЯ ВЛАСТИВИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ДУХ.

АЛЬБУКВЕРК, Ню Мексико, 19. серпня. — Герберт Гувер, відвідуючи Ню Мексико, переконався, що тут він знайде сильну підпору, бо Протисалунова Ліґа працює разом з републиканською партією і мають сильний вплив. Гувер покликувався в своїй бесіді на те, що має з Ню Мексика як найкращі спомини, бо тут він розпочинав свою життеву карієру як майнерський інжинір. Рівнож підніс, що коли Ню Мексико прилучували до стейтів, виразно тоді зазначували, що в Злучених Державах панує повна свобода віри, в якій саме пробивається чистий американських дух.

СУХІ ЗАКОНИ — ПОВНА НЕВДАЧА.

ТАКОЇ ДУМКИ БІЛЬШІСТЬ ПРОТЕСТАНТСЬКИХ ПАСТОРІВ.

НЮ ЙОРК, 19. серпня. — Товариство Умірковности перевело голосованне в справі прогибіції серед священства Протестантської Епископальної Церкви. Голосованне переведено в осени 1927 року. 1304 пасторів заявилося за тим, що прогибіція являється цілком невдачною спробою, а 501 було за тим, що прогибіція є успіхом. 1329 голосів заявило, що вже з дотеперішної практики можна виробити собі остаточне рішення в справі прогибіції, а 758 голосів сказало, що ні. 1389 голосів було за змодифікованнем закона Волстеда, а 673 проти цего. За цілковитим знесеннем цего закона було 953 голосів, а 984 голосів було проти цього.

ВЗИВАЄ ВСІХ ГОЛОСУВАТИ.

ЗА КУЛИДЖОМ ГОЛОСУВАЛА ВСЕГО ЧЕТВЕРТИНА УПРАВНЕНИХ ДО ГОЛОСОВАННЯ.

НЮ ЙОРК, 19. серпня. — Джан Раскоб, предсідатель Демократичного Народного Комітету, подає, що при послідних виборах на президента, на 54,000,000 управнених до голосовання, голосувала всего тільки половина. В 1920 році на 196 управнених голосувати, голосувало всего тільки 100 ллюей. Особливо жінки не скористали як слід зі свого права голосовання. Таке занедбання може тяжко відбитися на краю, бо властиво рядить краєм тільки половина населення, а друга спить. А прецінь тут ходить о життеві питання держави і кождий повинен памятати, що його голос може заважити.

ЗІ СВІТА

БЕРЛІН. — В помешканні німецьких резервових офіцирів в Берліні відбулися врочисті збори прихильників гетьмана Скоропадського. Окрім самого гетьмана були професор Дорошенко, Липинський, доктор Мірчук та ін. Перед зборами московський митрополит Тихон відслужив молебень та виголосив многоліття „гетьманy всія України Павлови Скоропадському".

ПРАГА. — Над Закарпатською Україною пронісся страшної сили гураґан. Багато домів в Ужгороді зруйновано. Одного забито; кількість ранених не вияснена. Телеґрафічна та телефонічна комунікація перервана.

ШТОКГОЛЬМ. — Зі Швеції висилають большевики Міжевича, обвинуваченого в шпіонажі на користь Москви.

ТОКІО. — Большевицька кінноta наступає далі. Китайські війська відходять, потерпівши поразку та великі втрати. З Гиріна та Мукдена вислано підмогу.

БЕРЛІН. — Новий генеральний секретар комуністичної партії України Косьор на засіданні харківського партійного актива заявив: „На Україні отверто говорять про те, що Москва вивозить з України хліб, лишаючи Україну голодувати. Не можна так думати, що Україна є щось окремого від Союзу. У нас господарство спільне, промисловість також — ми повинні пособляти один другому. А тому таких балачок не повинно бути. Баліцький показував мені купи проклямацій, направлених проти Москви".

Загалом новий губернатор від Москви збентежений нельояльним поводженням Українців на Україні у відношенню до Москалів.

МОНТРЕАЛ. — Трох бандитів ограбили почтовий потяг. Коли їх пробували затримати, вони відкрили вогонь і убили фармера та ранили двох пасажирів. Одного з 1,500 долярів піймано, 2 других зникли.

РІО ДЕ ЖАЙНЕРО. — За останній рік через порт Сао Павльо в Бразилії переїхало 53,000 імігрантів.

ЦАРГОРОД. — Президент Туреччини Кемаль Баша їде в Афганістан. Є чутки, що він має оженитися з сестрою короля Амануляга. Перша жінка Кемаля була суфражистка, яка розійшлася з ним із-за його „відсталости".

МОСКВА. — Москалі відкрили підняту англійську підводну лодку Л-55 і найшли 43 кістяки. Після московських повідомлень лодка потонула підчас бою з большевиками недалеко Кронштаду.

БІЛГОРОД. — Після сербського повідомлення поліція відкрила заговір Хорватів у столиці Загребі.

Серед арештованих є лідери Хорватів та 30 австрійських офіцирів. Хорватські ґазети твердять, що заговір інспірували Серби.

ПАРИЖ. — В Альжирі був сильний землетрус, в наслідок якого згинуло 12 людей, а ранено 150.

МОСКВА. — Вода на Амурі впала. Біженці зачали вертати домів. Разом знищено 11 місточок. Шкоди від повені доходять до 11 міліонів золотих рублів.

ФОРД ЗА ПРОГИБІЦІЄЮ.

БОСТОН, 17. серпня.— Найгірша річ, яка могла би статися, це був би поворот до часів алькоґолю. Так заявив Форд, додаючи, що він є за 18 поправкою і за Ґувером, коли він заявляється проти всякої модифікації закона Волстеда. Форд сказав далі, що колиб він був в силі, то ужив би всеї армії і фльоти на боротьбу з алькоґолем. Бо теперішна індустрія, скорість, якої вона вимагає при роботі, булиб наражені на страшні нещастя, колиб алькоголь був таким паном, як це було до часу закона Волстеда.

Кромі того Форд говорив ще про інші справи, як про будучу війну, їду і свою продукцію. Він заявив, що теперішне покоління за інтеліґентне, щоби ще раз пішло у війну. А в справі своєї продукції автомобілів подав, що тепер продукує денно 4,300 автомобілів, а надіється з днем 1. січня 1929 побільшити денну продукцію до 10,000 автомобілів.

МАЗУРСЬКА ЗАВЗЯТІСТЬ.

В селі Мисьце, сокільського повіту, знялася пожежа, в якій згоріла загорода місцевого мазура - кольоніста Антона Скочиляса. Слідство виявило, що вогонь підложив батько Антона Якуб, що після вчинку втік невідомо куди.

ГРІМ, СТЯГНЕНИЙ РАДІЄВОЮ АНТЕНОЮ.

З Закопаного повідомляють про цікаву подію. Підчас останньої бурі в Закопаному влетів до дому при вул. Шкільний грім, стягнений радієвою антеною. Грім перевертав присутніх у помешканню людей, після чого знову по антені опустив помешкання, не роблючи нікому шкоди.

НІМЕЦЬКА ПРЕСА ОСТЕРІГАЄ ПІЛСУДСКОГО.

Польська преса, де може й як може, виловлює тепер всякі неприхильні голоси про Польщу, щоби в цей спосіб виправдати зачіпливу та неспокійну політику Варшави у відношенню до справи европейського миру. Голосів таких досить, особливо, коли взяти під увагу польські пляни зміни конституції, які німецька преса очеркує як плян уведення військової диктатури в Польщі.

Вся німецька преса дуже занепокоєна польськими замислами та разом з польським поставленням віленського питання, — вважає їх серіозною перепоною у ділі заміреня Европи. Цей погляд заступає не тільки німецька права та центрова преса, але й соціялістичні, дуже замирюючо настроєні часописи з берлінським „Форвертсом" на чолі. „Форрвертс" виступив дуже гостро проти Пілсудского, вказуючи, що зміна польської конституції в напрямі військової диктатури мусіла би викликати в Польщі домашню війну, при чому сильно розбурхалисяб українські та німецькі сепаратизми під Польщею. Рівночасно остерігає цей часопис Польщу перед кроками держав, що межують з Польщею, мовляв, ті держави стремітимуть відібрати забрані землі.

ПОЛЬСЬКЕ РАДІО Й ПОРНОГРАФІЯ.

Одної неділі вечером надавала радіостація в Катовицях відчит „Про жінку", виголошений якимсь деґенератом, що використав радієву антену для пущення в світ цілого ряду безсоромно - порнографічних „дотепів", які ні в чому не приносять чести польському радієви.

В 70 МІНУТАХ З ВАШИНҐТОНУ ДО НЮ ЙОРКУ.

ВАШИНҐТОН, 18. серпня.— Двох військових летунів, поручник Форд Лявер і Ґордон Савил, перелетіли з Боллінґ філд у Вашинґтоні до Мичел філд на Лонґ Айленд на протязі 70 мінут, чим осягнули рекорд. Простір виносить 240 миль. Звичайно треба на отсей перелет 2 години і 20 мінут.

ЗАБОРОНА РОБІТНОЧО-СЕЛЯНСЬКОЇ ҐАЗЕТИ „БОРОТЬБА".

Черновецький „Форвертс" доносить, що міністерство внутрішних справ в Букарешті заборонило 26. липня дальше видавання української соц.-дем. ґазети „Боротьба", ба навіть поява ґазети цього політичного напрямку, але під иншою назвою є заборонена й підлягає гострій карі.

Так то боярська влада позбавляє українські працюючі маси Буковини їхнього одинокого орґану.

ШІСТЬ ОСІБ ЗГОРІЛО В ОГНІ.

Село Воля Янковська під Лодзею було тереном понурої траґедії в домі селянина Томаша Новака. В забудуваннях Новака, знялася пожежа, яка заскочила домівників сонними. Жертвою полумя впала жінка Новака, четверо дітей і служниця.

СТРАШНА ПОЖЕЖА В ДАМАСКУ.

В Дамаску знялася в мусулманській дільниці пожежа, в якій згоріло сто кількадесять будинків. В полумю згинуло 16 осіб, а кількадесять осіб тяжко попарилося. Пожежу зльокалізовано при допомозі французького ґарнізону.

НА ПЕРЕДОДНІ ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ

ВРОЖАЙ НА УКРАЇНІ ЗАГИНУВ. ДОВІЗ ІЗ СИБІРУ УТРУДНЕНИЙ ЗАДЛЯ ВІДСУТНОСТИ ДОБРОЇ КОМУНІКАЦІЇ.

МОСКВА, 19. серпня. — Після большевицьких повідомлень сьогорічний врожай в СССР перевищив торічний на 6 відсотків, але загальна заготівля хліба рівняється лише двом пятим заготівлі минулого року. На Україні і Кавказі врожай загинув. Хліб, який уряд купує в Сибірі та на Уралі, лежить, бо не можна його довезти на Україну із-за дезорґанізації залізничого транспорту та недостачі потягів.

„Житніца Расії" потребує сама хліба, а головне, що і сіяти нема чого.

Купівля 250 тисяч тон за кордоном трохи відсунула крізу, але тепер вже треба готовитись до озимих засівів. Врожаю ярого до нової озимини не стане. Хоч монополь на хліб і скасований, селяне продають свій хліб лише приватним купцям. Комісарі підвищили ціну на 15 відсотків, але селяне бояться продавати, щоби з них не стягали податків та не примушували платити „добровільної" позички.

УСПІХИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ КАВАЛЕРІЇ В МОНГОЛІЇ.

КИТАЙЦІ ВИСЛАЛИ ДВІ НОВІ БРИҐАДИ НА ЗУСТРІЧ ЧЕРВОНІЙ КІННОТІ.

ХАРБІН, 19. серпня. — Большевицька кавалєрія розвиває наступ. З Харбіна та Гирина вислано дві нові бриґади, про які ще нема відомостей. Інчі китайські частини відступають. Серед населення паніка. Напад на Манджурію вважають провокацією СССР, котра хоче втягнути у війну Японію та Манджурію.

ЛЕТ НА ҐРЕНЛЯНДІЮ.

НЕМА ВІДОМОСТЕЙ ВІД АВІЯТОРІВ. РАДІО МОВЧИТЬ. ОСТАННІЙ СИҐНАЛ БУВ О 3-тій ГОДИНІ. КАНАДА МОБІЛІЗУЄ ВСІ РАДІОСТАЦІЇ.

МАВНТ ІВАНС, Ґренляндія, 20. серпня, 2.30 рано. — До останнього моменту не було жадних відомостей від авіяторів, які знаходяться в дорозі до Ґренляндії.

МАВНТ ІВАНС, Ґренляндія, 19. серпня. — Берт Гасель та його співпільот Паркер Кремер, котрих тут очікують, ще не прибули. Тутешня радіостація кожну годину чула сиґнали Гаселя. Ескімоси весь час стежать за небом на заході. Погода стояла добра та сприяюча. Але в 6-тій годині піднялися вітри до 1000 метрів і повідомлення з аероплягу припинилися. Є думка, що явіятори були примушені осісти.

Канадійські стації, які мали весь час звязок з аероплягом, не мають жадних сиґналів від 6-тої години в ночі. Так само інчі стації передають, що не мають звязку з новими дослідниками воздушних шляхів між Америкою й Европою. Останне радіо від авіяторів було з Кап Чідлей, 75 миль від Лябрадору та 500 миль з місця виїзду.

ЖИДИ ПОКИДАЮТЬ КОПАЛЬНІ.

НЕ МОЖУТЬ ВИТРИМАТИ ТЯЖКОЇ РОБОТИ.

МОСКВА, 19. серпня. — Сто молодих Жидів комуністів покинули вугляні копальні в Донецькому районі. Згідно повідомленню Жидівської Телеґрафічної Аґенції, комсомольці не могли витримати тяжкої роботи в копальнях та антисемітського відношення адміністрації.

ҐЕНЕРАЛ ФЕНҐ ЗАМІСЦЬ ЧЕНҐ-КАЙ-ШЕКА.

ШАНҐАЙ, 19. серпня. — Християнський ґенерал Фенґ вступає на місце Ченґ-Кай-Шека як головний командант китайської націоналістичної армії. Шек буде керувати цивільними установами.

Представник Китаю в Злучених Державах Ву заявив, що коли Японія не відмовиться від окупації Манджурії, то Китайці оголосять бойкот на японську продукцію.

ШТРЕЗЕМАН ПЕРСОНАЛЬНО ПРИЇДЕ ПІДПИСАТИ ПАКТ КЕЛОҐА.

ПАРИЖ, 19. серпня. — Після довгих вагань німецький міністер закордонних справ Штреземан заявив, що приїде сам до Парижа 27. серпня, коли, як відомо, великі держави мають підписати пакт Келоґа.

Перші його посилання на хворобу пояснювали небажанням приїзджати до столиці Франції, з огляду на відізд Чемберлейна на відпустку.

ҐЕНЕРАЛ ПРОТОҐОРЕВ ЗАБИТИЙ З ПІМСТИ ЗА ТОДОРА АЛЕКСАНДРОВА.

СОФІЯ, 19. серпня. — Теперішній голова екзекутиви македонської орґанізації Іван Михайлов оголосив повідомлення, в якому говориться, що ґенерала Протоґорева убив Атанас Коцев на розказ екзекутиви, у пімсту за смерть Тодора Александрова, убитого в 1924 році.

ВЕРЕСЕНЬ -- МІСЯЦЬ СИРОТИНЦЯ-ЗАХИСТУ У. Н. СОЮЗА.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

РІШАЮТЬ: ФАКТИ І АРҐУМЕНТИ

Культурні люде приходять по довгих і сумних досвідах до переконання, що правда все ще найсильніще оружя. Тому, коли боремося за правду, за якусь ідею, в якої чистоту і слушність ми свято віримо, треба йти прямою і чесною дорогою. Навіть найбільший прихильник Макіявелізму пристосовує в теперішних часах ті методи супроти ворога своєї держави чи народа, а не супроти своїх співгорожан, своїх братів по мові, культурі і походженню. Ріжниця в політичних поглядах не може доводити людей одного і того самого народа до взаїмного винищування себе, до деморалізації мас, загального упадку престіжу народніх провідників, а тим самим до безладдя і безголовя. З того не виходить, що провідників і не треба критикувати, ні одна партія не має змагатися з другою о здобуття влади і переведення своєї програми в дійсність. Але критика, це не лайка. Людина, що вміє себе шанувати, пошанує і другого. Людина, що сама має якийсь ідеал, мусить вірити, що такий самий ідеал тліє і в серцях других, хоч ті другі намагаються здійснювати цей ідеал іншою дорогою. Коли того нема, тоді наступає цілковитий хаос, бо коли одні других тільки обвинувачують, коли одні добачують в діяльности других тільки зраду і ошуканство, то що доброго може вийти з того для народу? І те саме заважує тепер при виборах на президента Злучених Держав, коли обі партії, принаймні виказують добру волю, заховати повагу і залишити демагогію, яка звичайно не обертається біля принціпів і справи, а біля особистих нападів і очернень. Люде прийшли до переконання, що противника треба поборювати арґументами і фактами та що цей спосіб боротьби не тільки що нарід виховує і веде його вперед, але є і найбільш успішний.

І як щасливою почувалася би і американсько-українська іміґрація, колиб такі методи пристосовувано і в нашім громадськім життю. Бо, на жаль, у нас ведеться боротьба методами отого баптиського проповідника д-ра Стратона, що назвав ґовернора Смита найбільшим ворогом американського поступу, боягузом і блофером. З тою тільки ріжницею, що український др. Стратон додав би ще в подібнім нападі на свого противника багато додатків, а в першу чергу назвав би його дурнем і вчив би його граматики, а далі зрадником, ошустом і т. п., уживаючи при тім цілої копиці вуличних слів. Таке в нас водиться на вічах і зібраннях, в такий спосіб пишуть і по часописях. А зрадників треба пятнувати, а злодіїв віддавати судови, але на це все треба наводити факти, а в нас фактів дуже часто нема, а тільки самі підозріння. А підозрівати без належної основи і актів це нікчемність. Шануюча себе людина не береться за такі способи, ні шануюча себе партія, ні нація.

ЯК БОРОНИЛИ УКРАЇНСЬКИХ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ ПЕРЕД НАГЛИМ СУДОМ

Ми не подаємо задля браку місця зізнань свідків і поліційних аґентів, котрі як і польський прокуратор намагалися представити обжалованих о напад на почту як звичайних бандитів, а не як ідейних людей, українських революціонерів.

Подаємо тільки одну з промов, яку виголосив український оборонець. **Це промова адвоката д-ра Ганкевича.**

Високий Доразовий Трибунале!

Один чи два злочини? — Ось найважніше питання, що непокоїть нашу і вашу совість і правне почування. Ми всі були під гіпнозою львівської преси, яка подавала нам до відома ревеляції поліції про напад на почту в тому змислі, що нападу доконали бандити, які рекрутувалися зпоміж звироднілої, здеморалізованої молоді, котра підлягла між иншим шкідливим впливам кіна; словом: в освітленні поліції була це банда здеморалізованих хлопців, хлопчиць і демімонд.

Колиб так справді було, то був один злочин, кримінальний злочин розбою. Та вже перша година в перший день розправи дня 19. липня виявила щось цілком протилежне. Прокуратор станув відразу на становищі, що тут є два злочини, а вибір, за який злочин він хоче потягати їх до відповідальности, належить до нього.

Це становище незвичайно здивувало оборону. За цілих довгих десять літ не було досі випадку, щоби з одного злочину роблено два злочини, або щоб політичний злочин кваліфіковано як кримінальний. Така комбінація булаб тільки в однім випадку можлива. Піддав це ляїк, не правник, св. ком. Федунішин. Він поставив гіпотезу, що підсудні можуть бути членами УВО, але цей напад на почту виконали на власну руку, для власної користи і без розказу орґанізації. Признаю, що це одинокий можливий випадок, колиб заістнував один злочин, не політичний злочин, а звичайний кримінальний злочин грабунку.

Але це тільки гіпотеза. Свідок не вмів нічим доказати, що обвинувачені не були членами УВО, що робили на власну руку, без розказу орґанізації. На питання оборони свідок відповів, що тому уважає їх нечленами УВО і тому, що вони походять з найнижчих слоїв українського громадянства. А в усіх дотеперішніх випадках члени УВО були з університетською освітою.

Ті мнимі докази свідка не витримують найменшиї критики. В ніяких нелеґальних підземних орґанізаціях члени не носять при собі леґітимації. Щож до закиду, що підсудні походять з тих найнижчих соціяльних сфер, то оборона вже в часі розправи виказала, що і в попередніх процесах УВО були представники цих кляс, ось хочби Дубаневич і Медвідь у процесі почтовців.

Тому нема ніякого доказу на те, що обвинувачені не були членами УВО і що зробили напад на почту на власну руку, а тимбільше на те, що в рядах УВО наступив уже розклад і деморалізація, як це було колись в рядах боєвої орґанізації ППС. Це тільки гіпотеза св. Федушина, а на ділі маємо тільки один злочин, злочин політичний з § 58 к. з. І тільки таке становище і такий правний погляд заступає оборона.

На поліції у слідчого судді обвинувачені ясно й рішучо заявили, що належать до УВО, яка поставила собі за ціль відірвати всі українські землі від чеського, польського, румунського і російського панування і створити з них вільну Українську Державу. Є політичний союз: УВО. Є зброя: всі револьвери одної марки „Орґіс" (Дайтше Верке ін Ерфурт). Є реґулямін, тайний внутрішній реґулямін УВО. Є присяга, якої роту перед вступленням до орґанізації обвинувачені зложили, а яку тут на салі переповіли. Є „Сурма" — боєвий орґан УВО. Між обвинуваченими є члени, як Качмарський і Ординець, яких поліція знає добре з їх нелеґальної політичної діяльности й минувшости. Є й цей характеристичний висказ Ординця, про який казав нам тут Штокало, коли Ординець платив йому за авто: „Цеж не мої гроші". Є врешті й форма орґанізації, та пятка, про який то склад добре знають члени теперішнього доразового трибуналу із попередніх політичних процесів УВО.

Чи можна ще більше хотіти, доказів на приналежність підсудних до політичної орґанізації УВО і на політичний характер цього злочину?

Сказав свідок Федунішин, що обвинувачені не мали леґітимації УВО, а я додам, що це одного бракує. А що сказав би був пан прокуратор, колиб цей напад був удався, колиб обвинувачені забрали були гроші і за кілька днів було надруковано в „Сурмі" поквітування, скільки обвинувачені взяли грошей в тисячках, сотках, а скільки в біліонах?

Тому одиноко слушне і згідне з законом є становище оборони, що маємо тут до діла **тільки з одним злочином,** а саме зі злочином § 58 к. з. Іншої інтерпретації і кваліфікації бути не може!

Переходжу до мого клієнта, обв. Мироша. Він провідник, як назвав його прокуратор. Його пізнавали майже всі свідки, як того, що був у чорних окулярах чи в окулярах у чорній оправі. Ні один свідок не пізнав його рішуче на основі виразу лиця, очей, а всі тільки більш-менш на основі зросту. Рішучим моментом, що все таки показував на нього, були ті окуляри. Це був би безумовно доказ, колиб там був тільки один учасник в окулярах. Тимчасом по зізнанням тих самих свідків в окулярах було двох, з котрих, як один свідок сказав, один був в окулярах в оправі мосяжній, саме такій, яку має Мирош.

А що до особи команданта, то чи може бути командантом Мирош, який має скла — 5 діоптри? Командант мусить мати передовсім добрий і сильний зір. Мирош признався, що був у середині почти і мав уважати на відбір грошей. Алеж чиж вистарчає тут признання, тим більше, що зізнання свідків так дуже ріжняться між собою? Чи правдою є те, що зізнає Мирош, чи може зізнаннями своїми не хоче він закрити особи команданта? Командант мусить мати не тільки фізичну силу, щоб підвладні виконували його поручення; він мусить мати ще й моральну силу, мусить мати любов своїх підданих. Пригадую тільки одну картину з історії, час страшного і траґічного відвороту Наполеона зпід Москви і відділу чеських драґонів, що його десь під Витебськом чи Смоленськом заскочила люта зимова ніч. Не було з чого зробити вогню. Молодому обожаному чеському князеві грозила смерть. В тій хвилі 6 тисяч драґонів стиснуло свого князя і теплом своїх тіл урятували йому життя. А коли почався ранок слідуючого дня, три тисячі чеських селян лежали покотом без життя на землі, щоб тільки жив їх командант.

Команданта цеї пятки тут нема. А коли переведена розправа і зізнання свідків у тім доразовім суді не виказали понад усякий сумнів індивідуально участи кожного обвинуваченого в тій пятці, то чиж не заходить конечна потреба з § 443 к. п., себто віддання справи під звичайний суд? Уже старий Литовський Статут, про який говорив тов. Глушкевич, жадав, щоб вина кожного учасника індивідуально понад усякий сумнів була устійнена.

А ще мушу згадати хочби кількома словами про траґедію української нації. Її роздерто між чотири держави: чеську, румунську, польську і російську. Не так давно роздерта була польська нація між три держави і великий письменник під враженням болю написав „Розклюють нас круки й ворони"...

Високий Доразовий Трибунале!... Десять літ минає від оголошення у нас доразових судів, десять літ живемо в атмосфері доразових судів у часі, коли в західній Европі вже ні сліду з них нема! А яка це атмосфера, видно хочби з такого факту: Саме, вчора принесли часописи вістку, що ще там, на Сході, розстрілюють людей і що в Умані розстріляно українських повстанців. За що, не знаємо. І один львівський дневник, поміщуючи ту телеграму, додав від себе: Як би то добре було, щоби й у нас таке роблено, а головно тепер у Львові!...*).

Траґедія нації. Десять літ доразового суду, якого відновлення не оголошувано навіть раз у рік тим способом, який наказує закон. Я думаю, що не зраджу професійної тайни, коли скажу, що до нас, оборонців, з докором звернулися правники, чому ми першого дня розправи не виступили відразу з внеском, що у нас нема вже доразових судів. Правники не знали, що у нас обовязують ще доразові суди, а мають про це знати найширші круги громадянства? І тому я роблю ще дальше формальний закид, що коли оголошено перед 10 роками цей старий австрійський доразовий суд, то не оголошено тепер того нового польського доразового суду з 13. грудня 1927 року, про який навіть правники не знали. Я не хочу тут торкатись того нового закону із становища людскости, а тільки знається мені, що цей старий тридневний австрійський доразовий суд був безумовно більше людяний, як цей 23-дневний. (14 днів слідства + 8 днів суду). Лекше здається чекати на смерть три дні, як днів 23... Але про це не хочу тепер говорити.

Зрозумійте та вчуйтеся в траґедію нації, панове судді! Українську націю по золотих, ясних, коротних днях радости і волі заломлено. І після того одна частина нації піддалася культурній, просвітній та економічній праці і вірить, що вже недалекий час, коли здійсниться наш ідеал, де кожна нація буде вільна свобідна, буде вільно і свобідно жити на своїй землі. А інші? Інші покинули цей шлях і вірять, що тільки зі зброєю в руках добудуть волі для свого народу. І це стара й відома річ, що так було і в польській нації. (Тут промовець цитує відповідні уступи з брошурки З. Мечиславського „Практичні завдання революції в російській займанщині"). Як бачите, Мечиславський взиває свою націю до революції, до збройної війни, до конфіскати державних маєтків, демонстраційних нападів на почтові каси, склади зброї і т. п. А З. Мечиславський — це ніхто інший, а Йосиф Пілсудський.

Ми не домагаємося екскульпації обвинувачених. Не домагаємося увільнення, але домагаємося свого права! Ми хочемо, щоби ви нас відіслали перед належний нам суд. І я глибоко вірю, що високий суд це зробить. Ми всі оборонці віримо, що високий трибунал ушанує стару традицію того суду і цеї салі. В тій салі засідали вже сотні політичних вязнів від Ліманoвських, Дашинських, Маньковських, Франків, Терлецьких і Павликів почавши і ту високу повагу суду для політичного злочинця трибунал збереже і тим разом не відбере нам того права. І тому іменем тих пятьох звертаюся до вас, високоповажні судді: Ми нелеґальні жовніри УВО! Признаємо, що ми напали на почту. Одначе сталася нам велика кривда, бо цілих 20 днів обдирано нас із жовнірської чести. Ми готові вмерти, але хочемо вмирати, як жовніри, а не на шибениці, як кримінальні злочинці. Ми любимо Україну і їй ми служимо. Ми віримо, що високий суд цеї останньої чести, жовнірської чести, нас не позбавить!

Я прошу відіслати справу перед звичайний суд.

*) „Львовскі Курер Поранни", орган купецьких і міщанських кругів (б. посадника Наймана?).

В. Кедровський.

1917 РІК.

(186)

Поява М. Порша у військовому Секретарстві викликала здивовання й обурення проти нього всіх співробітників Секретарства, а згодом і в національних військах київської залоги та инших місць фронтів. Все українське військо стрінуло вороже появу на чолі його або нікому невідомого, або відомого лише з неґативної сторони М. Порша, замісць всіми знаного й популярного С. Петлюри.

Цією зміною Ґенеральний Секретаріят і Ц. Рада (між иншим призначення М. Порша відбулось настільки по „семейному", що я, член Ц. К. партії й товариш секретаря, про цю кандидатуру нічого не знав, а обговорювалися зовсім инші кандидатури) зробили критичний удар по українській армії, що привело до остаточної деморалізації її.

Через декілька днів секретарювання М. Порша, до мене звернулася делеґація на чолі з соц.-демокр. С. Письменним, від старших співробітників Секретарства та ґенерального Штабу з проханням, арештувати негайно М. Порша, та взятися самому за керування Секретарства, щоби уникнути ширших непорозумінь в армії. Делеґація хотіла сама це перевести, засадивши М. Порша до арешту в одній з кімнат Секретарства.

Мені вона пропонувала тим часом вести справи Секретарства, поки не буде затверджений новий секретар Центр. Радою в порозумінню з відповідальними військовими керовниками. Я катеґорично відхилив цю пропозицію, як анархічне явище й заборонив робити які инші самочинні заходи, пообіцявши вжити всіх мір до зміни М. Порша.

Сам я його бойкотував і жадних рапортів, або звітів з своєї праці йому не давав, не маючи найменшого довіря до нього, як до українського національного політика, та робив через Центральний Комітет партії соціялістів-революціонерів леґальні заходи до зміни М. Порша. Також декілька разів у цій справі я вів розмови з головою Ради М. Грушевським, але завжди мав від нього ухильчиві відповіди. Зрештою голос мій залишався „голосом вопіющого в пустині", очевидно тому, що я не належав до тої своєрідної камарим, що вела тоді справу української національної боротьби до повної загибелі.

В той самий час війська київської залоги з броневими автами, на яких були плякати: „Геть зрадників Порша і Винниченка", зробили вуличну демонстрацію-протести. Факт цей також зіґноровано і навпаки наказано розшукати „винних". „Виновні" знайшлися, коли большевики були вже під Київом, то майже всі українські полки в ньому, що заявили свій „невтралітет" в боротьбі, а один полк імени Т. Шевченка, що прийшов з Петрограду, виступив разом з большевиками проти Центральної Ради, захопивши арсенал.

Тут знову зазначую, що причини, які привели українські війська до невтралітету, були складні й викликані загальною політикою Центр. Ради, але тільки що зазначений факт в звязку з М. Поршем був тою краплиною, що дала остаточну перевагу „невтральтетним" настроям в Київі.

* * *

Появившись у військовому секретарстві, М. Порш, привівши себе до зовнішнього вигляду справжнього „військового" секретаря, для чого пошив за один день військовий походний „френч" та натягнув такіж чоботи на ноги й опутавшись цілою сіткою дзвінків, на що марно потратив дня три в час самої горячої, боєвої праці Секретарства, почав „управляти військом".

Сам не маючи жадної уяви про військо, він оточив себе такимиж дорадниками й довіреними особами, неналежачими до Секретарства й війська, з якими по цілих днях вів якісь таємні наради в себе в кабінеті. В Секретарстві появились як дорадники секретаря поруч з представниками „залізничників", „телеграфістів" і инших професійно-національних орґанізацій, ще багато инших компартійців М. Порша й очевидно аґентів та „потрібних" людей. Почало доходити до того, що цей збір „спасителів армії" пробував декому в Секретарстві давати свої „авторитетні" вказівки й пояснення та критикувати розпорядження. Було посунулись і до мене з своїми „порадами" й „протестами" ці „дорадники" секретаря, але, звичайно, я шурнув їх так, що вони ледви втрапили до дверей кабінету секретаря, щоби там йому поскаржитись на мене.

Трохи пізніше, коли появилися гроші в Секретарстві, що привіз комісар Півд.-Захід. фронту М. Певний, в руки цих „дорадників" на ріжні „орґанізаційні" та инші „таємні витрати" посипалися сотки, а то й тисячки карбованців. Гроші видавалися по персональному, без переведення наказом по Секретарству, розпорядженню секретаря. Проти такого „господарювання" грішми М. Порщеви нераз робилося протести, особливо начальником канцелярії Секретарства Письменним. Але це жадного впливу на М. Порша не робило й він продовжував розкидати гроші на ріжні „потреби" своїх орґанізацій та для формування „робітничої армії" вільного козацтва.

Це практикував він в той час, коли Центр. Рада ухвалила закон про орґанізацію „кадрів української армії" з найбільш трівкого військового елементу. Плян орґанізації такої армії вироблено Секретарством ще за часів С. Петлюри. Гадалося можливим скласти невеличку армію-кадри з „сверхсрочних" підофіцирів старої російської армії, та з більш-меньш свідомого українського елементу, молодших єроків служби, що з охотою присвятилиб себе військовій службі.

Були всі дані, що при енерґійному переведенню в життя цього пляну можна буде в короткий час скласти добру ударну армію, яка на перших порах моглаб спинити тоді ще мало зорґанізовані й неокріпші большевицькі сили. Цим накреслювалося тоді приблизно пробробити туж працю по орґанізації армії, яку в ході дальшої боротьби пробили большевики та створили армію, що перемогла всі антибольшевицькі армії.

Для успіху праці треба було розвинути кольосальну енерґію, виявити найширшу творчість Секретарства, а замісць того ґенеральний секретар М. Порш саботував ту орґанізацію, намагаючись творити замісць неї свої партійно-гуртковські відділи — щось на зразок тим боєвим дружинам, що в старі часи мав у себе „Союз Русскіх Людей".

Орґанізацію української кадрової армії доручено енерґійному ґенералови Кірею, який взявся за діло з великою енерґією та запалом. В один-два дні ним був уже створений штаб цієї армії й вироблений плян дальшої практичної праці.

Але тут праця ґенер. Кірея мусіла завмерти, бо не було в його розпорядженню відповідних грошевих засобів, а ґенеральний військовий секретар, під ріжними претекстами відмовлявся дати гроші. Ґен. Кірей просив для початків праці щось біля двох соток тисяч карбованців і як перший аванс тисяч з пятьдесять. Але М. Порш грошей не видавав, відмовляючись браком їх. В той самий час на орґанізацію катеринославського робітничого „Вільного Козацтва" видав відразу двіста тисяч, київського теж, здається, двіста тисяч і т. д.

Центральна Рада покладала на працю ґенер. Кірея велику надію. М. Порш, ховаючи дійсний стан тої праці, робив звіти Раді й Ґенеральному Секретаріятові про великий успіх в орґанізації кадрової армії. Тим він свідомо вводив їх в блуд, в той час, як свідомож гальмував ту орґанізацію.

Я особисто робив всі заходи, щоби розкрити те незрозуміле мені відношення М. Порша до військових справ, що вело до повної нашої загибелі. Нарешті це стало ясно й тим, хто висунув М. Порша на становище Військового Секретаря, та підтримував його всіми силами. Вони теж почали помічати, що дійсно справи у війську щось не клеяться; большевики вже захопили добру половину України, а нової армії немає; стара-ж остаточно дотліває. Нарешті вирішено в Ц. К. партії соц.-революц., що на близчому засіданню Ради від М. Порша затребують пояснень в справі орґанізації армії.

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

УКРАЇНСЬКИЙ РОБІТНИК І ДИСКУСІЯ НА ТЕМУ: СХІД ЧИ ЗАХІД.

Закидають мені в „Руськім Селянині”, що я змагаю до якогось політичного проводу. Яб не налякався такого закиду і не мав би потреби за нього встидатися. Але в мене такого нахилу нема, бо я знаю свої здібности. Я знаю, що я звичайний собі робітник і не маю тої освіти, якої потреба до цего, щоби бути політичним лідером. Тому, коли пишу часами до „Свободи”, то все підчеркую, щоби редактори кинули до коша, коли моя писанина не до ладу. Але я уважаю себе свідомим українським робітником і вже настільки виробленим, що вмію важити ріжні арґументи, коли йде дискусія про те, чи йти нам з Польщею чи з Москвою, чи шукати опертя в Польщі, як це робить петлюрівська ґрупа Андрія Левицького в Парижі, а др. Цегельський в Ню Йорку, чи заключати ріжні Ліґи Сходу Европи, і держатися Москви, як це тепер проповідують „оборонці” в Америці, разом зі своїми новими пророками Шаповалом і Грогорієвим. І простий робітник може вже тепер добачити, що всі такі орієнтації це нова петля на українську шию, бо тільки цілковите визволення і повна самостійність України можуть забезпечити українському народови повний розвиток і добробут. І простий робітник, читаючи „Свободу” пізнає, що той часопис весь час придержується такої самостійницької лінії. Кождий, хто читав протоколи з конґресів Обеднання, резолюції конґресів і хто приглядається обективно цілій роботі тої орґанізації, добачить, що ця орґанізація ідейна і є великим добродійством для поневоленого старого краю. Сам же старий край своїми власними устами це заявив. І коли отже якийсь там Дроботій критикує пана презбитеріянського професора за його „висску політику”, що тягне до Варшави чи за його розбивання такої хосенної народної інституції як Обеднанне, то тим самим Дроботій не хоче відбирати панови д-рови Цегельському політичного проводу, бо в першу чергу др. Цегельський такого проводу не має, а по друге Дроботій сам добре знає, що він до політичного проводу не надається. Але за те надається до того, щоби розріжнити, що коли політикою др. Цегельського одушевляється польський „Нови Свят” в Ню Йорку, то така політика для українського народа хосенною бути не може.

Я тому не винен, що я не є стоpонником д-ра Цегельського, бо я належу до такої партії, що не орієнтується ні на Ляхів, ні на Москалів, а на власну силу 40-міліонового українського народа. Я виступаю проти політики д-ра Цегельського так, як виступав я проти кацапів, що тягнули за Росією, або тих, що співали многолітствіє ренеґатови Бескидови, ґубернаторови Закарпатської України. Я виступав проти тих, що були проти святкування памяти пок. Ольги Бесарабової, бо казали, що її не воскресимо, а вона й так була пані, а не робітниця. Я боровся з рутенськими жандармами в реверендах, що були за конкордатами і за тим, щоби нарід не міг управляти своїм власним маєтком. І де міг, боронив я українського імени. Др. Цегельський каже, що я якийсь там Дроботій, нікому не знаний. Я знаю, що я не знаний в широкім світі, бо я не мав дорогих дипльоматичних собак, бо замісць на собаки я свій тяжко запрацьований гріш, висилав до краю на сироти, інвалідів, голодуючих чи політичних вязнів. Мене не знає др. Цегельський ні „Русіні зе шустей улиці”, але знає мене за те Рідна Школа в краю, бо я є її членом ще від 1923 року і посилаю правильно членські вкладки не тільки від себе, але й жінки і дітей. нає мене добре і матірнє товариство „Просвіта” у Львові і революційна орґанізація, знає мене Комітет Сиротинця У. Н. Союза, знають і страйкуючі. До політичного проводу не беруся, а тільки до народної роботи. А того мені ніхто заборонити не може. І в народній, дійсно українській роботі мене знають, а це для мене вистарчаюче.

Василь Дроботій,
Ню Йорк, Н. Й.

СВЯТІ ТА БОЖІ.

Большевики, як відомо, витрачають кольосальні фонди на розголошення своїх „високих” прикмет.

Нема такого закуточка, де большевики не малиби свого аґента, котрий робить московським самодержцям адвертайзмент. І аґенти стараються так, що ревно все переборщують. А переборщують тому, що хочуть показати своїм московським хазяям, що вони недурно хліб їдять та московські червінці витрачають.

Є таки аґенти і в Америці. Так от ці аґенти вирішили доказати „Свободі”, що новинки вміщені в „Свободі” не є правдиві та що вони доходять навіть до такого нахабства, що осмілюються говорити про неможливість страйків в СССР.

Звичайно, як би „товариші” з комуністичної московської ґазети, писаної українською мовою, заглянули в ґазети з 1923. року, то побачилиб, що страйки були, та що їх здушено. От що говорив Сталін „на розшиpеном заседанії краснопресненского партійного комітета”: „Почему іменно в даний період, іменно осеню етого ґода вопрос о внутрипартійной політіке принял острий характер? Чем ето обясніть? Первая пpічіна ето волна броженій, забастовок в связі с заработной платой, прокатівшихся по некоторим районам республіки в авґусте етого года”. (Правда 16 XII 1923).

З цього видно, що Сталін сказав не спеціяльно для того, щоби „Свобода” брехала на большевиків.

Далі „У. Щ. В.” відкидають можливість крівавого „переломлення” страйків, а Зіновєв на початку 1924 року в своїй промові сказав між інчим такс: „Еті члени фабрично-заводських ячеек в большинстве свойом состоялі в усмірітельних отделах ЧОН'а (части особого назначенія) і участнік дискусії жалующийся одновременно на тяжкую роботу „уґаварівания”, одновремйонно настаівает на том, что „рядового” комуніста необходімо освободіть от многіх обязанностей, а в том чіслє і от ЧОН-а”. („Правда”, 6. II. 1924).

Хіба може Зіновєв бреше?! А відділи ЧОН (особливого призначення) хіба длятого сформовано, щоби пособляти робітникам улаштовувати страйки?

Значить, придушували страйки зброєю, а де є зброя, там є кров.

Отже не „Свобода” бреше, а „У. Щ. В.” забрехалися.

А тепер ще про большевицьку етику, якою хочуть запевнити московські аґенти своїх забитих дурницями читачів. Весь тон большевицької статті наповнений „благородним неґодованієм”. Можна подумати, що „У. Щ. В.” це дійсно вищий елемент серед людства. Дискусія, яка перейшла в 1923 році на сторінках „Правди”, дуже яскраво свідчить про моральний та етичний рівень всеї комуністичної партії.

Один пише: „Укорінілось в партії подхалімство (підлизування), льокайство, хамство”... Другий автор говорить про маральні якости комуніста: „шкурнічество, подхалімство, прислуживаніє, боязнь висказать свойо мненіє”..

Думаю, що й цього досить, щоби не повірити в „обурення” московських аґентів з 4. вулиці.

А що страйки в Індії та по інчих краях викликані комуністичною пропаґандою, то самі московські хами не ховаються з тим.

Ні одна конференція комуністичного Інтернаціонала не обходиться без балачок про Індію та осягнення комуністичної пропаґанди.

„Свобода” ніколи не попирала Анґлії проти Індії, а „передьорґіваніє” большевицьких попихачів лише зайвий раз доказує езуїтське виховання комуністичних імперіялістів.

Василь Бобрів.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

АНСОНІЯ, КОНН.

Збірка з пікніку, уладженого дня 4 серпня, 1928, на просвітні цїли Лемківщини.

Жертвували: С. Підбережняк $4.00; о. А. Ротко $3.00; Т. Захаревич $2.00; В. Калина $1.50; О. Мерещак, А. Зиновяк, Г. Патинок, Анна Зборівська, Я. Нищот, К. Пованда, В. Глива, М. Студент, С. Кріса, Ф. Студент, А. Суховерх, І. Нецьо, І. Глива, В. Глива (мол.), Е. Кляцко, Анна Дзядик, Петро Брельо, І. Глива, Р. Гвоздевич, І. Докля (мол.), Т. Барановський по 1 дол.; Т. Тизьбір, Катерина Дзядик, Броніслава Мирон, І. Мадзік, М. Глива, Катерина Шкурат, Явдоха Балюк, Я. Короташ, І. Радзіх, А. Ожинський, І. Шуран, С. Чупко, І. Гакош, Н. Смеречняк, Т. Гірчаковський, Й. Кляцко, Анна Томцьо, Н. Н., І. Біньковський по 50 ц.; Анастазія Кубіш, М. Томцьо, С. Владика, І. Рогач, С. Брухівський по 25 ц. — Разом $42.25. Чистий прихід з пікніку $40.08. Загальний прихід $82.33.

Гроші призначені на Українську Бурсу в Новім Санчі.

За Центральний Комітет Злучених Українських Орґанізацій в Ансонії, Конн.:

Андрій Зиновяк, предс.;
Теодор Захаревич, касієр;
Ол. Мерещак, секретар.

ЗАГАДОЧНЕ ОКО.

Тим загадочним оком є Марсове Око, планети Марса. Є то пляма на Марсі, а назва її походить від вигляду, що дійсно пригадує людське око з зіницею й оправою. Що цю пляму видно на таку велику віддаль, причина цього є та, що по обчисленням астрономів займає простір яких 1000 наших кільометрів, а широка вона 840 км., або, порівнюючи на квадратні кільометри, ця пляма більша є як ціла Франція, а двічи така велика як Чорне море.

Як відомо, м. р. астрономи обсервували Марсове Око, бо Марс наблизився був дуже до землі. Так знову наблизиться аж за 100 літ. Досліди ці вже покінчилися, бо Марс скоро віддалюється від Землі. Одначе оконечних вислідів тих дослідів іще нема. Тепер астрономи роблять порівнання дат, контролюють фотоґрафії. І жінка славного астронома Ґабрієля Каміль-Флямаріон у паризькій „Ілюстрасіон” обговорює справу Марсового Ока.

Каміль Флямаріон у 1876 р. перший поставив твердження, що Марс не є мертвою планетою, як приміром наш Місяць, але живою, такою, на якій є пори року, атмосферичні й инші зміни, які змінюють її вигляд на віддаль. Флямаріон пятьдесять літ докладно досліджував Марса і видав Марсову енциклопедію, працю „Планета Марс і її умовини замешкання”, крім того богато инших праць і статей про Марса. А хоч поза астрономією був спіритистом, то щодо Марса визначався холодною думкою; перестерігав навіть инших астрономів, щоби передчасно не рішали, чи Марс є замешканий чи ні. Після Флямаріонової смерти його досліди в обсерваторії в Жівісі веде вдова Флямаріон, не відступаючи від основних тверджень щодо плями на Марсі. Флямаріон твердив, що ця пляма, то величезне плитке озеро, яке легко випаровує, або назбирується в ньому вода. Це пояснювало би теж зміну клімату Марса.

Бо Марсове Око змінюється за кождим разом, як його фотоґрафували, а задержує основні риси та наближається до першого свого астрономічного портрету з 1862 року. Тоді було воно похоже на руку, бачену з боку, з вказуючим пальцем, наближеним до великого, начеб тримала в тих пальцях нюх табаки. Око Марса, змінюючи свій вигляд, тратить деякі риси, то видовжується, то корчиться, то появляються коло нього якісь лінії і точки. Раз навіть його зіницю перетинала широка, ясна лінія, наче міст або мілина. Але все задержується щось із вигляду ока. Тому, хоч первісно названо цю пляму Сонішним Озером, тепер утривалилася назва: Марсове Око.

Можливо, що на зміну вплинуло і щось иншого. А саме астрономи кажуть, що Марс не має води, крім води з бігунових снігів, які топляться. Цеж, що вважали морями, то є маси ростинности, що мнимі канали може є справжніми каналами, які розпроваджують тую воду, а видно їх тому, бо оброслі є також ростинністю. Марсове Око, то ніби також маса ростинности. Вдова Флямаріон в „Ілюстрасіон” вертається до давнього твердження, що то таки є озеро. Годі на певно сказати, як є в дійсности. Погляд вдови Флямаріон виглядав би правдоподібно, колиб не одна обставина. Астрономи при останніх обсерваціях ствердили, що Марс став „зизувати”, бо його око перенеслося на инше місце, богато кільометрів. Отже чи було би купою ростинности й доказом, що Марсовики управляють якусь ростинність, посуваються з місця на місце, відповідно до того як вичерпується ґрунт; або чи було би то озеро, що легко переливається на пісковім ґрунті — то виринає питання: Чому й на иншім місці задержало це око основний вигляд? А прецінь той вигляд Марсового Ока і в однім і другім випадку мусів би залежати від хвилевого терену.

Так Марсове Око і надальше остається загадочним.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА”.

Др. Остап Грицай (Відень).

ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА ЯК ПИСЬМЕННИЦЯ

(2)

(Продовження)

„ЗА СИТУАЦІЯМИ”.

Першим відємним наслідком занедбаного виховання в домі батьків — це в нашої геройки її байдужність до всього, що, по думці Аґляї, не вяжеться безпосередно з її мріями, стати колись знатною піяністкою. — „Щодо літератури, то її займали переважно німецькі твори, бо на німецькій мові виховувалася переважно. Своя, українська мова і її література, взагалі український елемент, видавались їй менше важними. Ніхто не впливав на неї під тим оглядом. Ні в дома, ні поза домом. Питання соціяльні, ідейні, національні були для неї мало знаним тереном. Коли й зачувала тут і там щось подібного, воно зоставляло її холодною. Найбільше все таки переймалася музикою. Всі партійні, політичні і подібні такі справи були для неї, молодої, такі віддалені, такі мало цікаві, що вимагати від неї поважно якихнебудь переконань і принципів було просто неможливо. Виростаючи в домі дикої хаотичности, противних полюсів (бігунів), вічних суперечок, торгу, хоріб, акторства і неуцтва, дитинного плачу, сміху, співу і т. ин., — вона була витвором свого milieu (середовища). В нічім нестала*), з винятком консеквентного (послідовного) замилування до музики, акторовання, несвідомого нахилу до ритму і гармонії взагалі, — впрочім до нічого не приставала”. — Як бачимо, це доволі вірна характеристика української панни-інтеліґентки передвоєнної доби, особливож з буковинського середовища, в якому чужинецькі (німецько-волоські) впливи були куди сильніщі, ніж нпр. чужі впливи в Галичині. А зрештою не тільки передвоєнної доби. Бо в нас дівчина-інтеліґентка ще й сьогодня дуже далека до зрозуміння всежертвенної участи в життю рідного громадянства. Наша інтеліґентка вважає вже великим подвигом зі свого сторони, коли фіґурує членицею якогось виділу або комітету, затеж іти між протий нарід і працювати разом з робучими масами для освідомлення цих робучих мас, вона неохоча ще й сьогодня і робити таку роботу фактично не вміє. В передвоєнній добі в Галичині нпр. паничі й панни з наших священичих родин по селах не почували ніколи обовязку шукати тісного звязку з хліборобом, в середовищі якого виховувалися. Наші поповичі й попадянки не знали навіть ґаразд, чи в селі є яка читальня чи ні, а про те, щоб при кождій нагоді гуртувати селян на просвітні сходини, розповідати їм про історію і ґеоґрафію України, читати їм найкращі твори нашого письменства та робити так з темної маси — нарід, про те пересічний попович, а головно пересічна галицька попадянка, не думали ніколи. Чи й оскільки з цього погляду в нинішній Галичині є йнакше — не знаю. Але застрашаюче число крівавих забав по наших селах сьогодня, як вислід безпросвідного пиянства та духової темряви між народом, указує на те, що наш нарід і тепер полишений здебільшого самому собі, а попівські діти в нас держаться як і колись „аристократичних традицій” маститих батьків з епохи Івана Наумовича.

*) Підкреслення моє. — О. Г.

Так панна Аґляя-Феліцітас в нашій повісти, як мало свідома дитина мало свідомого громадянства, живе спершу вщерть самотним, на одні й тісамі переживання своєї болючої душі завуженим життям. І хоч вона позірно видатна індивідуалістка, тобто людина з власним світоглядом, то в суті річи не почуває трівкого ґрунту під ногами і мусить підпадати під менше або більш додатні впливи чужих, стрічних людей, проти яких її перечулена, переніжена душа — безпомічна. Як перша така людина виступає тут молодий студент Андрій, в якім Аґляя любиться і хотілаб з ним проти волі матери подружитися, але він сухітник і вмирає вже в першім розділі нашого оповідання. Його поява тут замітна хіба тим, що він своєю вірою в талант Аґляї причиняється до розвитку її артистичної свідомости, але з другої сторони тягне її за собою у мряковиння якогось несимпатичного нам руссофільства. З суспільно-історичного погляду таке наголошення звороту нашої геройки в сторону москвофільських ідей Андрія зберігає свою вартість як своєрідний документ епохи, а саме безхарактерности таких наших інтеліґентських кол, як ті, з яких виходить Аґляя. Неясно тільки, чому наша авторка не осуджує ренеґатських ідей москвофільства з усім критицизмом, тут указаним і оправданим, а обмежується тільки на гарні фрази москвофільських мрійників і мрійниць? — „Від часу, як (Аґляя) стала ним (Андрієм) захоплюватися, стала і його ідеями перейматися. Між иншими і ідеями руссофільства...” От і все, що чуємо від авторки спершу про те. Опісляж, коли Аґляя записується на університет, а саме на виклади Українця професора Чорная, вона каже йому, що вона „руська”, що бажалаб попри історію, французьке та німецьке студіювати й українське, „якби українська мова не була жарґоном”, та що „по праву вона все, що великоруське — **любить***). Росія — каже Аґляя — то край потуги, будучности, край не віделонених ще таємниць і сили... здорового елементу”. Вона говорить неправду, заявляючи счудуваному професорові, що була в Росії, а опісля хвилюється цікавістю професора щодо її походження й посуджує його о... шпіонські наміри. — „Взагалі — думає Аґляя — що він має її в тім керунку (напрямі) екзамінувати (випитувати)? Його предмет історія мистецтва східньої Европи і щось там ще иншого, але не займатися вивідуванням, чи хтось був в Росії або ні. Якби шпіонажа. Але се тактика Українців, котра сходить остаточно на „рублі”, ворохобить правительство, а далі і поліцейських собак! Се все вона (Аґляя) знає від Андрія і ненавидить українство від того часу. Не один гине в злиднях, а його „рублевичем” прозивають. Не одна гірка крівава хвиля, не один безграничний жаль прокидався між одним і другим. Не один раз, а все черeз...” — тут авторка вриває і не каже останнього слова. А нам би прецінь цікаво почути його! Даліж Аґляя каже про себе: „Вона майже до крови перенята російщиною. Вона піде навіть далі, вона сього не таїть, вона не любить фарисейства. Вона собі сама вибирає націю, без впливу когонебудь, себто „единомишленників”, або инших впливових сил. Вона прилучиться явно до Росіян — і кінець. Що найменше, се не буде безхарактерне поступовання, бо не буде продажю за гроші, яку закидують їм Українці-жарґоністи. Вона, попросту, не хоче належати до тої інертної, некультурної, темної маси (називаючої себе знедавна українською), котра плаче, жебрає, сперечається, лається простими вульгарними словами, і не вміє піднімати голову як треба, не вміє давати зі свого лона геройських жертв. Одним словом, котра останеться чи не на все — **міщанкою**”*). — А накінець, стоячи вже під впливом українського професора, Аґляя каже, що „все то не шкодить їй бути приклонницею великої Росії. Захоплюватися її прегарною літературою і любити всю велич, усю будучність того кольоса, котрий будь-що-будь, чимраз більше зпоміж політичного і культурного руху великих народів зростає, грозить і виблискує”.

*) Підкреслення авторки. — О. Г.

Як сказано — при таких словах Аґляї в нашій повісти дається заедно відчувати недостача критичного проти-погляду, тобто крепких арґументів проти москвофільського захоплення геройки. Бо безкритичний читач не буде їх розуміти як вислів хаотичної атмосфери гнилого рутенського середовища, як переходову стадію в духовім життю Аґляї, тільки як одну з провідних думок нашого роману і порозумівби їх так фальшиво. Якне-як іменно, а москвофільство, в якійнебудь формі воно й не проявлялосяб, було й лишилося ворожою, антинаціональною течією в нас, усе одно, чи його мрією царська Росія, чи революційна. Чи вже та українська маса така справді „інертна, некультурна, темна”... чи вона тільки „плаче й жебрає”, „не вміє давати зі свого лона геройські жертви” і чи не на все лишиться „міщанкою” — це питання, які сьогодня, навіть попри всі відємні досвіди з нашою державно-творною роботою, можнаб оспорювати дуже поважно. А зрештою — українська маса ще завжди повна пороків та, не скультуризована в верхах і низах, вона все таки наша рідна національна маса, і не лаяти її треба нам, а працювати для неї. Одначе такі національно безобразні типи, як тут Аґляя, воліли в нас мріяти про Росію і дожидати аж від неї оконечного спасення України, хоч уже нинішня хвиля показує нам, що те спасення не йде по лінії всенародніх бажань, тільки по лінії диктаторських наказів Москви.

(Дальше буде).

*) Значіння слова „міщанка” тут — мені неясне. — О. Г.

Невлучна діягноза.

— Чи ти сказала тому панови, що коло тебе крутиться, що він мені не подобається? — каже батько лікар до донечки.

— Сказала, але він махнув рукою і заявив, що татова діягноза мало коли є влучна.

Між приятелями.

— Перед тижнем образив я одним словом свою жінку і вона не хоче тепер навіть зі мною говорити.

— Мій дорогий, скажи мені це слово.

Три вискази.

Жінка у вісімнайцятому році питає: який він є?
У двайцятому: Чим він є?
У трийцятому: Де він є?

ЗІ СПОРТУ.

Олімпіяда.

В неділю дня 12. серпня в Амстердамі, в Голяндії, закінчилася 9. Олімпіяда, на якій найкращі спортовці ріжних народів змагалися зайняти перше місце.

На перший погляд здається, що всякі ігрища нішо інче, як марнотравство часу. Так головно думають про сопрт Українці його віку і старші.

Але воно так не є.

Олімпіяда не видумка останніх часів. Ще Греки надавали великої ваги ігрищам і навіть числення років завели після Олімпіяд, які відбувалися правильно кожних чотири роки. Тодішні Греки розуміли добре приказку, що „в здоровому тілі здоровий дух", і пильнували свого тіла, наскілько могли. Ігрища не були в них тільки забавою. Там вони показували, який ступень розвитку осягла їхня нація, та яка вона сильна. Вони розуміли, що коли народ буде фізично слабий, то годі буде йому відбитися від ворогів. Вони, як дрібний нарід попалиб до неволі, що в тих часах ставалося дуже легко. Разом з тим, як розвивалися Греки фізично, вони підіймалися й духово. Пізніще, коли прийшло христіянство, ігрища підупадають і незабаром цілком припинили своє існування. Нова релігія забороняла дбати про тіло, а наказувала думати про душу.

Та вже з 17. віку фізична культура зачинає відживати. Зявляються учителі та учені, котрі пишуть цілі томи про користь гімнастики та фізичного виховання людства.

І нарешті розуміння потреби спорту гімнастики виросло до величезних розмірів. Зявилася навіть лікарська гімнастика, яка часто-густо вилічує хорих фізично людей. Цілий світ авів по школах, як обовязкову науку, гімнастику та ріжні гімнастичні ігри, надавши спортови право стати поруч фільософії, медицини, технікu та інчих наук, які ми, Українці, признали необхідними. Не раз я чую від наших старших людей, що лівше мовляв, книжку прочитати, як заниматися „дурним" киданням мяча, абощо. Але нема в тому дивини, що старці люди так говорять, бо вони ніколи тим не занималися, ба, навіть до школи не ходили.

Але їхні діти вже не говорять так. Кожного з них тягне до спорту і ніщо їх від спорту вдержати не може. Та є непростима хиба, яка може більше нам шкодить, ніж колиби діти наші зовсім не торкалися спорту. Це те, що наші спортовці ллють воду на чужий млин. Наддніпрянці попадають до Москалів, а Галичани до Поляків.

Наша нація потребує здорових, сильних людей, як фізично, так і духово, щоби, коли прийде до боротьби, мали ми свою силу. Так, як колись Греки дбали про здоровля своїх юнаків, повинні дбати ми, Українці, про своїх

Галичина започаткувала колись гімнастичні національні товариства, котрі дали богато славних хороших оборонців рідного краю. Тай тепер Галичина не спить, хоч бідна і обшарпана. Раз-ураз читаю в краєвих часописях про змагання українських футболістів, про життя Лугів. Але Америка, де наші діти не в злиднях і мають змогу і волю організовуватися в свої національні товариства, молодь іде до чужих і робить тим чужим славу, а не Україні.

На останній Олімпіяді приймають участь Українці (ми знаємо про трох: Галайко, Намісняк та Коцай) але в широкім світі беруть їх за Американців, а про українське походження замовчують.

Як би Галайко був післаний хоч і від Америки, але від якогось гімнастичного **українського гуртка** чи товариства, то справа виглядалаб інакше. Таксамо і з Коцаєм, якого сестри навіть в українській церкві співають, а люди, котрі знають його, кажуть, що він щирий Українець.

А все це через те, що в нас нема своїх гімнастичних товариств. Є Січи, якіби повинні тим занятись, але Січи чомусь не рухаються.

Час прокинутись зі сну та пригадати наших гімнастиків та пливаків, славних на цілий світ Запорожців, котрі перепливали пороги в ту пору, коли Дніпро був ширший у два рази. Пригадати тих рубак славних та їздців всесвітніх. Треба відновити спадщину, яку ми забуваємо, як ті нерадивії раби, що закопали талани в землю.

Василь Бобрів.

Мудрий Петрусь.

Петрусь до дідуся васічника:
— Дідусю, чи не занудить тих пчіл, що вони цілий день їдять самий мід?

—o—

Зеро.

Митрофан (який гадає, що він дуже дотепний, питає: — Добродію! кілько є два рази три?

— Два рази три? Приятелю, буде 60, як додамо вас на кінці, — відповів добродій.

—o—

Відповів.

Тато: Де ти був, сину?

Син: В церкві.

Тато: А багато було там людей?

Син: Людей було четверо, а решта самі жінки.

ДАСАКУМАРАКУРІТА.

(Санскритська казка)

Є країна, що зветься Трі Гарта. Жили в ній колись три господарі, брати, в добрі та достатку: Данака, Даняка і Даяка. За їх життя Тисячеокий через двацять літ не зіслав дощу. Змарнувалися до тла засіви. Зела не родили насіння, дерева стояли без овочів, хмари звисали безсильно, висохли потоки і ріки, з саджавок остались калабаньки. Богато джерел не било вже, а рідко лише можна було побачити коріння й овочі.

Замовкли розмови, скінчилися торжества і святочні обряди. Зате розбишацькі ватаги бушували всюди. Люди їли свої діти, черепи їх посивілих голов хиталися непритомно наче білі журавлі. А довкола кружляли стада вихуділого гайвороння. Опустошіли міста і села, базарі й оселі.

А ці три господарі, як скінчилися їх запаси збіжа, коли зїли по черзі всі кози і вівці, богато буйволів, цілі стада волів, своїх людей, невільників і невільниці, потім діти власні, а вкінці дві жінки, старцщого і середнього, сказали собі, що завтра зїдять Думіні, жінку наймолодщого брата.

Але цей наймолодший, Даняка, чув, що не є в силі віддати на таке своєї любої жінки тай втік із нею в ночі. Коли змучилася в дорозі, взяв її на руки та пустився в ліс.

Був уже доволі далеко, коли побачив на землі якогось чоловіка, що вився на землі. Доведений голодом до розпуки, сам добровільно повтинав собі руки й ноги, ніс і вуха, щоби власним тілом і кровю заспокоїти голод і спрагу.

Даняка, що мав чутке серце, підвів його зі землі, взяв на руки та поніс у гущавину повну коріння та звірини, збудував працьовито колибу з листя і жив із ним разом довгий час. Його рану вилічив оливою з дерева інгуді, кормив його овочами ріжних дерев, мясом, зелениною, дбав наче про себе самого, аж зовсім вернув йому сили і здоровля.

Одного дня вийшов шукати дичини. Скористала з того його жінка Думіні. Забажала любови каліки. Він скартав її. Та вона силою діпняла свого.

Вернув чоловік і попросив води з криниці.

— Напийся — сказала — мене болить голова... — тай кинула йому ведро зі шнуром. Коли чоловік став спускати ведро, жінка нідійшла до нього ззаду та штовхнула його у криницю.

Потім узяла на руки каліку, мандрувала з ним із місця на місце тай так уміла обдурювати людей, будьто би вона добра жінка. Зазнала богато почестей. Завдяки ласці короля Авантів, поселилася в його країні і жила в достатках.

Та котрогось дня стрінулася зі своїм чоловіком. Він мандрував по тій країні та просив милостині. Бо приключилося, що якась каравана, яка дуже хотіла пити, підійшла до криниці, побачила його тай витягнула. — Ось злочинець! — крикнула Думіні — то він окалічив мого чоловіка!

А добрий король, несвідомий правди, засудив на смерть праведного.

Одначе Даняка, як його в кайданах вели на місце, де його мали покарати смертю відізвався спокійно до урядовця, що йшов із ним:

— Коли тамтой нещасний, якого я, на вашу думку, окалічив, обвинуватить мене в останній хвилі мого життя, то кара моя буде справедлива.

— Та що нам шкодить переконатися, — сказав урядовець.

Коли каліка побачив свого добродія, впав йому до ніг увесь у сльозах і як праведний розказав усе, так як було, про його діла та про нікчемність жінки.

А тоді на приказ короля служба опоганила цю жінку на лиці тай дали собакам на жир. Данякуж увільнено і він жив щасливо.

РИМ. — Президент Альбанії Ахмед Зогу покищо прийняв титул принца. Переміни державного устрою чекають кожного дня. Італія дуже старанно підтримує нового принца в його бажанні змінити републику на монархію.

ПОДЯКИ

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку У. Н. Союзови за уділення мойому мужови Маркови Федункови допомоги з фонду запомогового в сумі $75.00.

Мій муж від довшого часу хорує й тільки один батько У. Н. Союз подбав про нього в тяжкому положенню.

При тій нагоді звертаюся до усіх, хто ще не вступив до Союза, вписуватись до своєї рідної національної організації, яка тільки і дбає про своїх дітей.

Марія Федунок,
від. 396, У. Н. С. Пітсбург Па.

—o—

Низше підписаний складаю як найсердичнішу подяку головному урядови У. Н. Союза за уділенне мені запомоги з фонду запомогового в сумі $150.00. Мене покалічило тому три роки і я не в силі заробити на кавалок хліба. За весь час бр. св. Йосафата від. 217 У. Н. Союза помагало мені як найкрасше, за що я йому дуже вдячний.

Із глибини серця кличу всіх здорових і чесних Українців, щоби ставали в ряди членів У. Н. Союза, бо ніхто не знав, яка кого доля чекає. Нині здоровий, а завтра каліка, тому треба думати днесь про свою будучність і своєї родини.

Василь Легкий,
член від. 217 У. Н. Союза,
Рочестер, Н. Й.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШИКАГО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 26. серпня, в гали парохіяльній, в год. 1.30 пополудни. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів прийти на мітінг, а довгуючих проситься виплатити свої залеглости. — Никита Гурей, предс.; Василь Гриньків, секр.

А. В. ЛУНАЧАРСЬКИЙ ПРО РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

Нема ніякого сумніву, що український народ, який своїм числом, і своєю долею, і своїми духовими здібностями є великий народ, безперечно створить своєю мовою й у свому власному стилі такі культурні скарби, що піднесуть український народ на високе місце серед національностей всесвіту й увійдуть, як самостійна частина, до світової культурної скарбниці. Коли навіть за тих часів, як український народ пригнічували, він міг висунути великих поетів та діячів, то тепер ми бачимо картину бурхливого розвиток всіх його творчих можливостей. Ми, російські комуністи, з обуренням ставимося до тих людців, що ладні вбачати в швидкому розвиткові української мови та української культури якусь небажану конкуренцію. Дальший швидкий розвиток самостійної національної української культури буде чинником особливої ваги в розвиткові нового людського інтернаціоналу під прапором пролетаріяту. Комінтерн, як відомо, не тільки не заперечує розвитку національних культур, а навпаки, передбачає та активно підтримує цей розвиток. Ми з величезним захопленням бачимо, як за невеличкий час дерево української культури вкрилося чудовими квітами.

Мушу сказати, що такі поети як Сюсюра та Тичина, твори яких я читав в оригіналі, заслугують на популярність і за межами України. Ті картини українських художників, яких я, на жаль, не багато бачив на виставках у Москві, свідчать про дуже оригінальні шляхи українського образотворчого мистецтва.

Ми добре знаємо про величезне зростання наукової думки Українсвкої Академії Наук, що робить нові внески у загально-людську науку, та про видатні досягнення Української Академії Наук у справі збагачення української мови науковою термінольогією.

Я радий сконстатувати, що українські вчені разом із російськими вченими взяли участь у тижні історичної науки в Берліні й сприяли його блискучому успіхові.

Швидке зростання української літератури й науки покладає на нас обовязок серйозно подумати про заходи до поширення знання української мови й серед російської людности. Насамперед у РСФРР гадають відкрити декілька катедр української мови та української літератури по ВИШах.

На кінці своєї розмови А. В. Луначарський зазначив, що при поновленні складу Всесоюзної Академії Наук намічено кілька кандидатур українських учених.

Чемний.

Злодій у натовпі засунув руку в чужу кишеню.

— Добродію! Вибачте... чого вам треба?

— Не турбуйтесь! Я сам добуду, чого мені треба.

СВІТЯЧА ДІЯМАНТОВА ГОРА КОНГО САН.

Дивна базальтова скеля на східному березі Кореї. — Концерт 42 будійських монастирів.

—o—

Найцікавішою горою в світі є напевно ця, що лежить на східному побережі Кореї, Конго Сан, або Діямантова Гора. Блеск тої діямантової гори, що складається з кількох шпилів, перевищає всяку уяву. Діямантові гори творять не дуже розтягнену групу базальтових стіжків, що палають блестящою червоною барвою. Видно цілий ланцюг ясно світячих великанських шпильок дивного вигляду, мішанину кинжалів, гострими кінцями звернених до неба, а рукояти яких, здається, застрягли у дівичому лісі у стіп гори, у гущавині якого жиють корейські тигри. Конго Сан завдячує свою назву блескові камінного лупку, який найгарніще відбивається у ранішньому сонці. Цей блеск робить на глядача таке осліплююче враження, що тубильці перестерігають чужинців, аби не глянули голом оком на лискучі базальтові обеліски, щоби не ушкодити собі очей.

Цікаві є 42 будійські монастирі, побудовані на шпилях лискучих обелісків, на висоті 1500 метрів понад поверхнею моря. Ця громада монастирів пригадує чернечу републику на Атосі (в Греції). І тут черці жиють на вершках т. зв. „метеорів", похожих на недобуті твердині. На ці „метеори" можна дістатися лише по шнурових драбинах, а до монастирів треба лізти рачки по базальтових скелях і придержуватися пнів дерев. Зате на горі вгостять гостя щедро за його труд. Черці корейські дуже ввічливі. Всі монастирі, або радше пустелі, уладжені більше або менше вигідно для чужинця, що бажає трохи думати у самотині. Є тут для цього гарно уладжені кімнати, все прибрані величезними китицями сильно пахучих гірських цвітів.

Черці не придержуються надто гострих приписів. Цілий божий день не роблять нічого іншого лише дякують Будді, що дав їм таке чудо, як базальтову скелю, яка ясніє до сонця. Це їх цілоденна праця. Та ледви чужинець засне, пробудить його ритмічний гамір, що пригадує музику кастанєтів. Коли виступимо з дверей, побачимо гостинних, жовто зодягнених черців, у руках у них дивні деревляні інструменти музичні. Вони ждуть тої хвилі, щоби взяти участь у великому концерті Конго-Сан. Такий концерт відбувається від непамятних часів між 2-ою і пів до третої рано. Звуки, що нас збудили зі сну, доходять із недалеких обелісків і нищих монастирів, 500—1000 метрів віддалених від нас. Наші черці зачинають музику щойно за 3-им повторенням звуків поздовжного деревляного барабана. Головний монастир Гіро-Го зачинає мельодію сам один. За ним поступенно відзиваються інші монастирі, аж вкінці всі 42 монастирі злучуються в одноголосну мельодію, хоровий спів, що все кріпшає. Та на цьому ще не кінець. Також дерева у лісі беруть участь у концерті. Черці вдаряють по них палицями, а з того повстає бурмотячий голос тої дуже дивної музики.

Щирість дитини.

Мала дівчинка іде з мамою і татом на прохід. Нараз каже до батька:

— Уважай, тату, щоби тебе жовч не заляла.

— Чому таке кажеш, дитино? — питається батько.

— Якраз переходить цей вуйко, котрий мамі приносить квіти. А ти завжди кажеш, що як його бачиш, то тебе жовч заливає.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ